

2 Úgy Dettre János, mint Somogyi Szilveszter és Temesváry Géza csak azzal a kifejezett elhatározásukkal fogadták el a francia parancsnokság kezéből megbízatásukat, ha ok a szovjet kormány határozatait és rendeleteit mindenben végrehajtják. A proklamáció hangszólyozza, hogy ezek kinyilatkoztatására azért van szükség, mert a nap folyamán Szegeden már elterjedt a hír, hogy a proletárdiktatúra megszűnt. Figyelmezteti azokat, akik ebben a tévhíben vannak, ne szegüljenek szembe a proletárhatalommal, mert ezzel mást nem érnek el, mint azt, hogy „a békés átmenet lehetőségét megsemmisítik és véres teszik — ok nélkül — az eddigi vértelen forradalmat.”

A helyzet valóban rendkívül bonyolult volt. Március 27-én az ellenforradalmi erők is megmozdultak. A franciák letartóztatták Hoffmann Ödönt és Széll Juliskát, a katonatisztek körében Shvoy Kálmán őrnagy kezdeményezésére Tabódy ezredes eltávolítására indult mozgalom. Tabódy március 6-ára óta honvéderült parancsnok is volt, hatásköre tehát jelentősen megnőtt. Március 27-én délután Szombathelyi Béla alezredes és Shvoy Kálmán őrnagy — tisztai rangjelzéseiket fölvarrva — azzal indultak hozzá, hogy főlészljék a lemondásra. Tabódynál azonban nagy meglepetésükre ott találták Zarecsnik Jánost, a KPM szezgedi katonai csoportjának vezetőjét, akit az első direktorium hagyott hátra. Tabódy lemondásából nem lett semmi, de Shvoy tiokban francia járőrt kért a kommunista zászlós letartóztatására. Tabódy a járőr előtt letagadta Zarecsnik jelenlétét, de amikor ez a parancsnokság épületéből távozni akart, Petrán százados fölismerte és átadta a visszahívott francia járőrnek. Május 21-én a francia hadbírósg kémkedés vádjával 20 évi kényszermunkára ítélte Zarecsnik zászlóst. Mint újabb Andorka Sándortól megtudtuk, később sikerült neki is megszöknie.

Péter László:

A proletárforradalom Szegeden

Az eset következményeit megmutatták, hogy a tisztai ellenforradalmárok korán ittak a medve bőrére. A szocialista érzelmű tisztok, altisztek és legénység a Zarecsnik-eset hírére a Zarecsnik letartóztatásában részes tisztok — Shvoy őrnagy, Petrán százados stb. — eltávolítását követelték. Így is történt. A tisztakar szocialista része a másnap Szegedi Vörös Újságban nyilatkozatban ítélte el a történeteket: „Az áruló és proletártestvér kiszolgáltatásokat, mint belpökölosokat magukból már kivették és nemcsak a megvetésnek, hanem a hazaárulás bitangjainak nyilvánították.” „Ennek az incidensnek a következményei — írta Tonelli — azonban azt mutatták, hogy az ellenforradalomnak még nem jött meg az ideje... A direktorium szökése nem jelentette még egyúttal a proletárdiktatúra teljes megszűnését. Este összeült a munkástanács, bizalmat szavazott Tabódynak és köszönetét fejezte ki a proletárhűségért, melyet Zarecsnikkel szemben tanúsított.”

Nem könnyű megítélni a direktorium távozásával előállott új helyzetet. Már maga az is vitás, hogy a távozás valóban szükséges és helyes lépés volt-e? Gaál Endre munkájában ez a probléma fől sem merül. Újabb nyilvánosságra került adatok azonban azt mutatják, hogy e tekintetben már annak idején is megoszott a vélemény. Lencz Géza — akit Gaál indokolatlanul minősít jobboldali szocialistának, ugyanakkor, amikor az ő szerkesztésében megjelent Igazságról mint kommunista hetilapról beszél — emlékezésében azt írja, hogy ő nem is tudott a távozásról, csak 27-én hajnali 3-kor keresték föl a nyomdában a távozó direktorium proklamációjával, melyben az szabotázásra, sztrájkra hívta föl a város munkásságát. Ezt már nem tudta a Szegedi Vörös Újság nyomás alatt levő számába betenni, s később — mint írja — telefonon közölték vele, hogy ne is tegye közzé. Czirula Antal emlékezéseiben azt írja a távozásról: „Lehetett ez elhamarkodott intézkedés is, amit Kun Béla később belátott s állítólag igyekezett visszacsinálni, de már nem lehetett.” Czirula azonban ennek ellenére helyesen ítélte a kivonulást, mert a franciák letartóztatták a városban maradt kommunistákat, s szerinte ez várt volna rájuk is. Ezt azonban nehéz eldönteni, hiszen itt a politikai tevékenység bonyolult kapcsolatban volt a katonával, s a franciák elsősorban ezt tartották szem előtt. Meglehet, hogy a katonai követeléseknek eleget téve, ideig-óráig még el lehetett volna kerülni a közvetlen francia beavatkozást a város belső ügyeibe. Az első direktorium eleinte megfenyegette proklamációjában a város új vezetőségét és semmisnek jelentette ki Dettreék visszaterését a vezető posztokra. „A városi közigazgatás vezetését a szezgedi direktorium ideiglenesen, mint közvetítő szervet, rábízta dr. Szekerke Lajos és dr. Szendrei Jenő elvtársakra. Tehát a Kiskunfélegyházán székelő direktoriumnak ok ma a szervei.” Ez a proklamáció még március 27-én kelt, de valószínűleg antedatált, hiszen a 27-i események hírei leföljebb aznap este értek Félegyházára, tehát az erre való reagálás későbbi lehetett.

Ugyanakkor mind a városban maradtak, mind a távoztak részéről azonnal megindult a tájékozódás, hogy mitévők legyenek a továbbiakban. Szegedről két kommunista, Bródy Mihály főreáliskolai tanár és Cseh Imre cipész-mester utazott föl a fővárosba utasításokért. Hazatérve, április 7-én ok közölték Dettrevel, hogy a forradalmi kormányzótanács „a szezgedi különleges helyzetre való tekintettel” hozzájárult ahhoz, miszerint Dettre, Somogyi és a Temesváry helyett harmadikul megbízott Tabódy Zsolt „a munkástanács ellenőrzése mellett” tovább vezessék a város ügyeit az április 14-i országos választásokig, melyet — így szövelt a kormányzótanács rendelkezése — Szegeden a francia megszállás ellenére meg kell tartani. Az eltávozott direktorium részéről ugyanakkor Wallisch járt a fővárosban. Kiderült, hogy ellentétben utasításokat kaptak a hadügyi népbiztoságtól. „Beszéltem Rákosi elvtársal — monotta Wallisch újjáról beszámolv a direktorium április 7-i félegyházi ülésén — megmagyaráztam a szezgedi helyzetet és előterjesztettem javaslatainkat. A kormányzótanács fontos határozatot hozott ezen a napon, illetve éjszakán, amikből csupán azt jelzem, hogy ellentétben és lehetetlen utasításokat ezután nem fogunk kapni.” „Elmondja — folytatja az ülés jegyzőkönyve —, hogy Bródy és Cseh elvtársak már jártak fent és minket befektetettek, szerencsére találkoztam velük, náluk volt Vágó elvtárs belügyi népbiztos utasítása, melyben azt volt, hogy ok alakítsák meg a végrehajtó bizottságot a Kiskunfélegyházán székelő szezgedi direktoriummal és végrehajtó bizottsággal, majd a belügyi népbiztos intézkedik. Ezután kerestem érintkezést a szezgedi direktoriummal, majd felkerestem Udvari elvtársat. Felkerestem Vágó és Landler elvtársakat, Bródy és Cseh jelenlétében, akik jelölték, hogy a hadügyi népbiztos utasításáról ok — a belügyi népbiztos nem tudtak semmit. Elmentünk Szántó elvtársékhoz és Bródy hiába akart így, úgy magyarázkodni, belátták oda-fent, hogy a szezgedi direktorium taktikája helyes volt...”

(Folytatjuk.)

Sevczenko-emlékest

Társas Grigorjevics Sevczenko, a nagy ukrán költő, az ukrán nép Petőfije születésének 150. évfordulójára Béke-Világban határozata értelmében világszerte megünnepelik. Emlékünnepséget rendezett a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és a Magyar—Szovjet Baráti Társaság Csongrád megyei elnöksége is ebből az alkalomból. Tegnap este 7 órai kezdettel a szezgedi MSZBT—Újságíró klubban tartották meg a Sevczenko emlékestet. Fülöp János, az MSZBT megyei elnök-

ségi tagja megnyitó szavai után Radó György író és műfordító tartott előadást a költő és festő Sevczenko életéről, művészetéről, az elnyomó cári rendszer okozta szenvedéseiről. Előadását magnetofonról eredeti ukrán dalokkal és a költő népdallá vált verseivel illusztrálta, az emlékestet közreműködő Kormos Márta előadóművész-nő pedig Sevczenko költeményeiből szavalt.

Az évforduló alkalmából az MSZBT megyei elnöksége kiállítást rendezett a klubban.

Pedagógusok és munkások találkozója az újságíró-klubban

A Kenderfónó és Szövőipari Vállalat újszegedi gyár-egységének tíz tagú Mező Imre szocialista brigádja nagy esélyes arra, hogy az idén ismét elnyerje — immár harmadszor — a megtisztelő szocialista címet. A neves brigád ugyanis nemcsak a munkában tűnik ki, hanem már évek óta híres jó kollektív szelleméről, s arról, hogy minden egyes tagja nagy gondot fordít önművelésére.

Segítik őket ebben a szezgedi Mező Imre általános iskola nevelői, akikkel gyakran találkoznak a brigád tagjai szabad idejükben, a pihenőnapokon. A közelmúltban a pedagógusok munkaszorgalmi, történelmi témákról tartottak előadásokat ezeken a baráti találkozókon.

Vasárnap az újságíróklubban ismét ilyen baráti összejövetelen találkoztak az iskola tanári kara és a Mező Imre brigád valamelyi tagja, akiket elkísértek családtagjaik is. Az irodalmi délutánon Molnár G. Istvánné Mai életünk visszáságai a magyar irodalomban címmel tartott előadást. Több mint negyvenen hallgatták meg a tanárnőt. Részt vett az összejövetelen több más munkásbrigád képviselője is.

Az előadást követően a pedagógusok és a munkások az iskolai oktató nevelő munkáról folytattak baráti beszélgetést. Elhatározták, hogy legközelebbi találkozásukra megvitják névadójuk özevegét, Mező Imrénét is.

SZEGED KINCSE: A VIZE

A „Szeged fürdőváros lehetőségeinek feltárása” című kiadványról

Letét és fejlődését is a víznek, a Tiszának és a Marosnak köszönheti ez a város, s mikorra a két folyó történelemformáló szerepe megcsökken, a természet új, az eddigénél is bőkezűbb ajándékot kínál helyette: a földben buzdó folyékony szén, a „geotermikus energiát”, a hévizet.

Most jelent meg annak az egy évnél és régebbi anketának gyűjtésményes előadás- anyaga, amely a Hazafias Népront városi bizottságának kezdeményezésére Szeged fürdővárossá fejlesztésének kérdéseit latolgatta. A kiindulópont a Tisza vize volt, s nyilvánvaló, hogy jelentősége megmarad, a vízi sportok és az idegenforgalom fejlődési tálatait tekintve, még nő is. Am az a roppant helyzeti energia, amelyre 1957 január 10-e óta, az újszegedi Haladás Termelőszövetkezet hőforrásának feltérzése óta egyre jobban számíthatunk, a folyóvíznél is jelentősebb, s jóval túl is mutat a fürdőváros jellegén. Mihály István és Schmidt Eligius Róbert egyetértően mutatott rá, hogy egyetértően mutatott rá, hogy helyzeti vizeink évszázadokon belüli kimerüléséről nem kell tartanunk. Más tájakhoz viszonyítva Szeged környékén azonos hőmérsékletű vízhez egy harmaddal vagy még ennél is kisebb mélységig fürölve lehet jutni. Perczel Károly és Füle Lajos, két kiváló városrendező, a városépítési tervüket alapozták a Tiszára és hévizre; Gács György az üdülés és az idegenforgalom; az egykori olimpiai bajnok, Bárány István a vízi sportok jövőjét elemmezte. Az orvosok, Domokos József és Bencze György, a mozgásszervi betegségek gyógyításának új lehetőségeit a mai tapasztalatok és a hévízi adottságok tükrében változták föl, Vetró János pedig a közegészségügyi föladataikkal, a Tisza szennyezésének csökkentésével, szennyvíztisztítással, parkosítással foglalkozott.

A gazdag vitaanyag körvonalazta a tennivalókat, a Tisza-part rendezését, sport-

uszodák és fedett fürdők létesítését stb. Az iram már az anketó óta túlhaladt a várt ütemen: ma már négy nagyobb hőforrás ontja vizét, és az ötödik hamarosan feltehető. A jó öreg Anna-víz, amely 1928-ban először adott hírt a mélységek felhasználható hőerejéről, hovatovább történeti érdeművé válik — ámbár, azt hisszük, szén-savas gyógy- és üdítő italként való terjesztését a mai-nál jobban kellene szorgalmazni, propagálni. Az 1957 óta fúrt kutak körülménye-

Néve:

Anna (Haladás)
Ágnes (Haladás)
Eva (Felszabadulás)
Flóra (Székely sor)
Ilona (Textilművek)

Szűrtetése	Mélysége (m)	Hozama (kö- liter percenk)	Hőfoka (C)
1928	972	600	49
1957	991	2000	53
1959	1050	2000	54
1962	1900	1600	91
1964	2000	?	90 körül

Kijelölték már két következő hőforrás helyét is: a Vám téri Judit az ott épülő lakótelep fűtésére lesz hivatott, a leendő egyetemi város déli részén, a főiskola mögött föltárandó Júlia pedig a klinikákat látja el természetes meleg vízzel.

Joggal szoktuk emlegetni Szeged természetét és idegenforgalmi előnyeit ecsetelve, hogy a „napfény városa”, s hogy itt évi 3000 órában süt a nap. Valóban óriási jelentőségű tényező a napenergia, gyümölcsstermelésünknek éppúgy haszna van belőle, mint a fürdővárossá fejlődésnek. Am föl kell ismernünk, hogy hévizünk a napfényvel egyenlő helyzeti energiát adnak Szegednek, s minden városépítő szándékunk arra kell irányulnia, hogy ezt a roppant lehetőséget a fürdésen kívül fűtésre, melegvívi kertészetre, gyógyításra, ipari termelésre egyaránt, s minél előbb felhasználjuk.

E kiadvány hasznos irányítja a figyelmet a tennivalókra. Kár, hogy külsőségeiben kezdetleges hibáktól hemzseg, s nem eléggé szerencsés szerkesztésű. A Múza-

Közérdekű kérdés:

Védekezés az influenza ellen

Még néhány nap, s eljutunk a tavaszba. Sajnos — úgy néz ki — csak naptár szerint, mert az időjárás inkább emlékeztet a tél kelő közepe, mint a rügy-fakasztó évszakra. Az elhűződő hideg tél megviselte a szervezetet, s fogyóban van vitaminkészlete. Ilyenkor pedig már gond a vitaminokban gazdag étrend előteremtése, pedig erre igazán csak most lenne szükség, hiszen csökkent a szervezet ellenálló képessége, s így sokkal könnyebben betegszünk meg. Nem véletlen, hogy ilyenkor tavasszal jelentkeznek a fertőző betegségek.

Mint korábban erről már hírt adtunk lapunkban, Szegeden az elmúlt hetekben, napokban influenza tünetekkel járó hasmenéses megbetegedés fordult elő. Az egészségügyi szervek igyekeztek korlátot állítani a betegség elő, s ezért többek között klórozták az ivóvizet. A betegség vizsgálata még tart, a KÖJALL jelentése szerint az utóbbi napokban csökkent a megbetegedettek száma.

Több olvasónk fordult hozzánk kérdéssel: hogyan lehet megelőzni az influenza megbetegedést? A kérdésre dr. Turóczy Júlia, a városi tanács egészségügyi osztályának vezetője válaszolt.

Az első, legfontosabb jó tanács: ne az évszaknak, hanem az időjárásnak megfelelően öltözködjünk. Védjük testünket a lehűléstől. Az étrendünket pedig igyekezzünk minél változatosabbban, vitamin — különösen C-vitamin — gazdagon összeállítani. Ilyenkor tél végén a déligyümölcsökön kívül a nyers hordós káposzta tartalmaz C-vitamint, valamint a Mirelitgyümölcsök és a savanyúbságok. A jó tanácsok közé tartozik még: tartózkodjunk sokat a szabad levegőn, s ugyanakkor kíméljük meg szervezetünket, pihenünk eleget.

Olvasóink közül többen érdeklődtek az influenza egyik leghatásosabb ellenanyaga, a védőoltás után. Az egészségügyi osztály vezetője elmondta, hogy ma már az egészségügy rendelkezésére áll olyan védőanyag, amely részben védettséget nyújt a betegséggel szemben. Tavaly ősszel is sok szezgedi vette igénybe az influenza elleni védőoltást, s a gyakorlat azt bizonyította, hogy az oltottak közül kevesebben betegedtek meg. Jelenleg is van védőanyag, amelyet bárki igénybe vehet.

A dohány Új film

A Dohány harmadik alkotása volt Dimitr Dimov híres bolgár regényírónak. Ez

a legjobb regénye és egyúttal a mai bolgár irodalom egyik legnagyobb alkotása. Tíz évvel ezelőtt jelent meg, s azóta már számos nyelvre lefordították.

Eltérően az fró többi művétől, amelyek csaknem kizárólag érzelmű és etikai problémákat tárgyalnak, ez a könyv a bolgár dohánymunkások életét és harcát mutatja be az elnyomás időszakában, majd a kapitalizmus megsemmisítésének korában. A cselekmény összekapcsolódik újabb bolgár történelem legdrámább eseményeivel.

A német és bolgár kapitalisták kíméletlen elnyomó politikája, a nép növekvő ellenállása, a partizánmozgalom megszületése és gyors növekedése a fasizmus agóniája — ezek a regény és a belőle készülő film legfontosabb témái.

A Korabov rendezte film mesterien, ellenállhatatlan elemzőszélességgel mutatja be a kapitalista társadalom felbomlását. Leleplezi ennek az osztálynak erkölcsi hanyatlását is. A film főhősei, Borisz, Irina, Lila, Csicsko és Pável. Borisz az ország legnagyobb dohányexport vállalatának igazgatója. Ellene küzd szervezett harcban Lila, Pável, Csicsko és a többiek. Irina ingadozik közöttük, és ez a tragédiája. Vidéki rendőrmester lánya, orvosnak készül, s olyan környezetbe kerül, amely idegen töle és vesztét okozza. Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Összetörtén, küzdelemre képtelenül, öngyilkos lesz.

Könyves László